

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32016273	IES Xesús Ferro Couselo	Ourense	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua castelá e literatura	4º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	25
4.2. Materiais e recursos didácticos	26
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	26
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	27
6. Medidas de atención á diversidade	28
7.1. Concreción dos elementos transversais	29
7.2. Actividades complementarias	29
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	30
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	31
9. Outros apartados	32

1. Introducción

Se trata de un curso crucial en el que el alumnado ha madurado y se encuentra a las puertas de obtener el título en enseñanza secundaria obligatoria. El temario de la asignatura de Lengua castellana y literatura en este curso es muy extenso y aumenta en complejidad: se aborda el estudio de la literatura más actual y se profundizan en cuestiones gramaticales que exigen un grado elevado de abstracción como es la sintaxis de la oración compleja.

Es importante en este nivel trabajar la autonomía personal y acercar al alumnado a una forma de trabajar que exige más responsabilidad y que es acorde a lo que encontrarán en la etapa de Bachillerato.

Uno de los objetivos fundamentales en este curso será lograr el progreso en competencia lingüística trabajando el comentario de texto (tanto literario como no literario) y proponiendo al alumnado lecturas que busquen el crecimiento y la madurez en su capacidad lectora.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas e as características das principais variedades dialectais do español, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos lingüísticos e valorar esta diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formarse unha opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos e participar en interaccións orais cunha actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais coma para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta a necesidades e intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio nacional e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permiten establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía adecuada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:

Os obxectivos marcados pola LOMLOE para a materia de LCL de 4.º de ESO van encamiñados a consolidar coñecementos previos. Neste asentamento é fundamental empregar unha metodoloxía activa e pragmática, na que a práctica lingüística en todas as súas vertentes serxa o eixe principal.

Resulta especialmente interesante fomentar no alumnado o emprego dunha linguaxe respectuosa, que sirva para tender pontes, que sexa inclusiva e eficaz.

No terreo literario, aparte de explicar as diferentes etapas da literatura (dende o XVIII ata o XX) resulta de especial importancia traballar a lectura, propoñendo textos atractivos, de temáticas moi diferentes, que, ao ser compartidos xeren conciencia lectora e sensibilidade literaria.

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	La búsqueda de la razón	En esta unidad haremos un repaso de los tipos de textos y trabajaremos la coherencia y la cohesión textual. Nos acercaremos también a las variedades internas del español. Asimismo, repasaremos los tiempos verbales y las perífrasis y abordaremos la literatura neoclásica del XVIII. Trabajaremos la elaboración de un comentario narrativo, para que el alumnado adquiera autonomía y sea él mismo quien redacte de manera autónoma atendiendo a los diferentes elementos principales de este tipo textual.	6	11	X		
2	La búsqueda del sentimiento	Nos acercaremos en esta unidad al texto expositivo para realizar una pequeña investigación. También profundizaremos en la adecuación textual y estudiaremos algunos de los principales complementos del verbo. Finalizaremos con el estudio del Romanticismo literario.	7	12	X		
3	Una mirada al mundo real	Continuaremos con la explicación del texto expositivo y nos acercaremos a los derechos lingüísticos. En gramática continuamos con la explicación del resto de complementos verbales y finalizamos con el realismo literario.	12	12	X		
4	Aprendemos juntos	Explicaremos a fondo los rasgos lingüísticos del texto argumentativo para preparar un debate acerca de un tema de actualidad. Se insistirá en el uso del lenguaje inclusivo. En gramática explicaremos los tipos de la oración simple y también de las coordinadas. En literatura llegamos a comienzos del XX con el Modernismo.	10	11		X	
5	Conectados	Nos adentraremos en el tema de la publicidad desde una perspectiva lingüística crítica. Explicaremos también el lenguaje políticamente correcto y en gramática comenzaremos con la subordinación (or. sub. sustantiva). En la	10	12		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
5	Conectados	parte de literatura nos dedicaremos a las vanguardias y a la Generación del 27.	10	12		X	
6	El mundo laboral	En la parte textual nos centraremos en la elaboración de un currículo vitae y de la carta de presentación. Además, explicaremos la proliferación de falacias en los medios de comunicación, así como la presencia de estereotipos y prejuicios lingüísticos. En la gramática nos dedicaremos a las oraciones subordinadas adjetivas. Terminamos acercándonos a los diferentes géneros literarios de la literatura durante el franquismo.	10	13		X	X
7	Dialogando nos entendemos	En gramática textual aprenderemos a redactar una instancia y una reclamación. En la parte de comunicación oral nos centraremos en la mediación como una fórmula extraordinaria para resolver conflictos. Iniciaremos la explicación de las oraciones subordinadas adverbiales. En el bloque literario analizaremos la literatura de la democracia (hasta nuestros días).	20	17			X
8	Echamos la vista atrás	Puesto que estamos ya a final de curso nos acercaremos a la modalidad textual del discurso para preparar nuestro discurso de graduación. Terminaremos con la explicación de las oraciones subordinadas adverbiales y haremos un repaso de toda la gramática vista a lo largo del curso. En la parte de comunicación oral, insistiremos en las buenas prácticas comunicativas, haciendo así un repaso de las normas y principios de la expresión oral que hemos estudiado y puesto en práctica a lo largo del curso. Cerramos el bloque de literatura acercándonos a la literatura hispanoamericana y aprovecharemos para hablar de nuevo de la diversidad lingüística del español y del respeto por esta riqueza cultural.	25	17			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	La búsqueda de la razón	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar as linguas oficiais de España e as variedades dialectais do español, con atención especial ao galego e ao castelán, a partir da explicación da súa orixe e do seu desenvolvemento histórico e sociolingüístico, contrastando aspectos lingüísticos e discursivos das distintas linguas, así como trazos dos dialectos do español, diferenciándoos dos trazos sociolectais e de rexistro en manifestacións orais, escritas e multimodais.	Coñece as variedades principais do español, así como as linguas oficiais de España.		
CA1.3 - Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Emprega unha linguaxe respectuosa e non sexista e é capaz de identificar a "mala praxis" lingüística nas producións alleas.		
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	É capaz de ler e comprender un texto narrativo e identificar o seu tema e a intención do autor/a.		
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Identifica a intención do emisor en textos de diferente tipo.	PE	75
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Aplica o coñecemento sobre as características dos tipos de texto para comprender ben o seu funcionamento.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	É capaz de realizar o comentario dun texto narrativo con claridade expresiva, seguindo o modelo proposto pola profesora.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Identifica correctamente os temas dun texto e a intención do emisor e é capaz de facer un breve resumo.		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	É capaz de dar a súa opinión persoal sobre un texto literario, aplicando os coñecementos teóricos explicados na unidade.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Coñece o funcionamento dos tempos verbais e das perífrases verbais. É capaz de identificalos e de usalos correctamente nas súa produción oral e escrita.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar e cuestionar prexuizos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal a partir da análise da diversidade lingüística na contorna escolar e social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre as linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	É capaz de recoñecer prexuizos lingüísticos en relación ás variedades do español, principalmente no que teñen que ver co español falado en Galicia.	TI	25
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	Practica a escoita activa e respecta as opinións dos demais.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Practica a escoita activa e argumenta de maneira pacífica.		
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de xeito autónomo, comprendendo a lectura e amosando interese, para ir marcando o seu itinerario lector.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Comparación de trazos das principais variedades dialectais do castelán, con especial atención á do propio territorio. - Desenvolvemento da reflexión interlingüística. - Diferenzas entre os trazos propios das variedades dialectais (fónicos, gramaticais e léxicos) e os relativos aos sociolectos e aos rexistros. - Exploración e cuestionamento de prexuizos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos de contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal. - Indagación arredor dos dereitos lingüísticos e da súa expresión nas leis e declaracións institucionais. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   - Análise das propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración da forma e do contido do texto - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.

Contidos

- Identificación dos recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo.
- Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.
- Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escrita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definición
- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese.
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións e no discurso relatado.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas, a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, debates ou emisión razoada das opinións persoais, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino.
- Procesos de indagación ao redor das obras lidas que promovan o interese por construír a interpretación destas e establecer conexións entre textos.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.

UD	Título da UD	Duración
2	La búsqueda del sentimiento	12

Crterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Identifica a intención do emisor nun texto e é capaz de facer un resumo do mesmo.	PE	60
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade, avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora a estrutura dun texto complexo e é capaz de explicala en función da súa finalidade.		
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	É capaz de explicar os mecanismos lingüísticos empregados nun texto e nas súas propias producións.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	É capaz de expresarse con precisión, claridade e corrección lingüística.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Exprésase con claridade e corrección.		
CA4.3 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Exprésase con claridade e corrección, empregando as normas da coherencia e da cohesión.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Identifica os trazos principais de fragmentos literarios da corrente artística explicada na unidade.		
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	Elabora unha pequena investigación tomando información de fontes contrastadas e fiables.	TI	40
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca e coa comunicación da información.	Aplica as normas de ALFI explicadas na aula.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e de instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Redacta con rigor unha pequena investigación para poñer en práctica as normas do texto expositivo.		
CA3.5 - Organizar e integrar a información en esquemas propios e reelabora e comunícala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico con respecto aos principios de propiedade intelectual.	Redacta con rigor unha pequena investigación para poñer en práctica as normas do texto expositivo, prestando especial atención á selección das fontes de información.		
CA3.6 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	Redacta con rigor unha pequena investigación para poñer en práctica as normas do texto expositivo.		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Expresa con solidez a súa opinión sobre un texto literario.		
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Escolle a súa lectura en función dos gustos propios e explica a súa escolla.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Expresa os seus gustos literarios.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Interpretación de xéneros discursivos propios do ámbito social. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración da forma e do contido do texto - Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios. - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.

Contidos

- Identificación dos recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo.
- Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese.
- Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.
- Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación.
- Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escucha activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Produción oral formal: planificación e procura de información, creación e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada.
- Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definición
- Alfabetización mediática e informacional: Reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas vi
- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Uso de recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.

UD	Título da UD	Duración
3	Una mirada al mundo real	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	É quen de facer un resumo axeitado dun texto escrito, independentemente do seu tipo.	PE	75
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Redacta con claridade e sen erros ortográficos e gramaticais graves.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Capta a intención do emisor nun texto escrito.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	É quen de explicar os rasgos dunha corrente literaria nun texto concreto.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	Contrasta os trazos propios dunha corrente literaria cos de outra a partir do cotexo entre dous textos.		
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Redacta con claridade empregando os mecanismos de cohesión, coherencia e adecuación explicados.	PE	75
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Mellora na súa produción lingüística e é capaz de detectar os fallos cometidos e corrixilos.		
CA1.2 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal a partir da análise da diversidade lingüística na contorna escolar e social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre as linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	É capaz de recoñecer a diversidade lingüística e cultural do seu entorno e de respectala e valorala.	TI	25
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Practica a escoita activa e é quen de comprender un texto oral e de explicar o seu contido esencial.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Recoñece as estratexias de comunicación empregadas nun texto oral/multimodal.		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Sabe valorar os recursos literarios empregados nun texto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Indagación arredor dos dereitos lingüísticos e da súa expresión nas leis e declaracións institucionais. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Producción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definición - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos, atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados. - Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.). - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
4	Aprendemos juntos	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	É quen de facer un resumo axeitado dun texto escrito.	PE	75
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	É capaz de facer un comentario de texto empregando a terminoloxía explicada na aula		
CA3.1 - Realizar argumentacións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional, axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	É quen de expresar a súa opinión de xeito ben estruturado e eficaz.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Mellora na súa produción lingüística, de tal xeito que non comete erros graves.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	É capaz de extraer o tema dun texto e de resumir o seu contido.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Identifica os trazos esenciais dunha corrente literaria nun texto concreto.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	Contrasta os trazos estilísticos de textos de correntes literarias diferentes.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Identifica os complementos do verbo e asígnalle unha función sintáctica.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	É capaz de identificar as ideas máis importantes dun texto oral, así como a intención básica do emisor.	TI	25
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Recoñece as técnicas de comunicación empregadas nun texto oral/multimodal e relaciónaas coa intención comunicativa e co contexto.		
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identifica a linguaxe sexista e non respectuosa e a linguaxe non verbal que acompaña á produción lingüística.		
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	Nos debates que se xeran adopta unha actitude asertiva.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Identifica os mecanismos de cohesión, coherencia e adecuación en calquera tipo de texto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   - Comprensión e análise crítica de secuencias textuais básicas, con especial atención ás argumentativas. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.   - Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.   - Elaboración de secuencias textuais, con especial atención ás argumentativas. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.   - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escolta activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Produción oral formal: planificación e procura de información, creación e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada.

Contidos

- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións e no discurso relatado.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, debates ou emisión razoada das opinións persoais, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos, atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.

UD	Título da UD	Duración
5	Conectados	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Identifica os elementos dun texto publicitario.	PE	70
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	É capaz de facer un resumo completo, coherente e cohesionado, no que quede claro que se entendeu a intención comunicativa do autor/a.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Aplica os coñecementos acadados en sintaxe e en semántica na interpretación de textos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Recoñece a manipulación da linguaxe e de outros elementos paralingüísticos na publicidade.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Aplica correctamente as normas de cohesión e coherencia, e emprega unha linguaxe non sexista e respectuosa coa diversidade.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Le e comprende un texto, entende a maneira en que as ideas se conectan entre si e é capaz de resumilo focalizando no importante.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Identifica os trazos da corrente literaria estudada nesta unidade en textos concretos.		
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	É capaz de detectar os erros e de correxilos, elaborando así textos propios que se axusten ás normas ortográficas, gramaticais e textuais.		
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Identifica os mecanismos empregados para lograr o propósito comunicativo nun texto publicitario.		
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca e coa comunicación da información.	É quen de buscar información en fontes fiables.	TI	30
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea un poema vangardista seguindo un modelo dado.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Interpretación de xéneros discursivos propios do ámbito social. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais.

Contidos

- Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración da forma e do contido do texto
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.
 - Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
 - Alfabetización mediática e informacional: Reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas vi
- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións e no discurso relatado.
 - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura.
 - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica.
 - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
 - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción.
 - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.
 - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
 - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.

UD	Título da UD	Duración
6	El mundo laboral	13

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Le, interpreta e capta a intención comunicativa de calquera tipo de texto escrito.	PE	65
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	É capaz de identificar falacias nos medios de comunicación de masas.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Redacta con claridade, precisión e sen erros lingüísticos un curriculum vitae e unha carta de presentación.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	É quen de facer un resumo claro e ben estruturado de calquera tipo de texto escrito.		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Identifica os recursos literarios empregados na literatura durante a etapa franquista.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Identifica as oracións subordinadas adxectivas e emprégaas axeitadamente nas súas producións orais e escritas. Recoñece tamén as oracións subordinadas sustantivas.	TI	35
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	É capaz de facer un esquema coas ideas principais dun texto oral/multimodal.		
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Identifica as estratexias de comunicación dun texto oral/multimodal.		
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca e coa comunicación da información.	Busca información e organízaa, facendo unha criba das fontes que son fiables.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Elabora un poema ou un relato breve seguindo modelos explicados na clase.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios. - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. - Xéneros discursivos propios do ámbito profesional: o currículo, a carta de motivación e a entrevista de traballo. - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Uso de recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo. - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscristas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. - Procesos de indagación ao redor das obras lidas que promovan o interese por construír a interpretación destas e establecer conexións entre textos. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.

UD	Título da UD	Duración
7	Dialogando nos entendemos	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	É capaz de ler un artigo de opinión xornalístico e identifica a súa estrutura, a súa tese e fai as inferencias necesarias para a súa comprensión.	PE	65
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Redacta con claridade e sen erros graves unha instancia e unha reclamación.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Identifica os erros cometidos e solvéntaos de tal xeito que as súas producións orais e escritas melloran.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Identifica as ideas principais e as secundarias dun texto escrito e é capaz de expresar as ideas principais coas súas propias palabras.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Identifica as principais funcións sintácticas e recoñece as oracións subordinadas adverbiais no marco da oración composta.		
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	Coñece os conceptos básicos da mediación e é capaz de establecer unha comunicación asertiva.	TI	35
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	É capaz de captar a intención comunicativa dun texto oral ou multimodal e recolle a súa información esencial.		
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	É capaz de valorar a fiabilidade e a eficacia comunicativa dun texto oral/multimodal.		
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	Nos debates xenerados na aula adopta unha postura respectuosa e colabora na adopción de consensos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Indagación arredor dos dereitos lingüísticos e da súa expresión nas leis e declaracións institucionais. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.

Contidos
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.   - Elaboración de secuencias textuais, con especial atención ás argumentativas. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.   - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.   - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.   - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.

UD	Título da UD	Duración
8	Echamos la vista atrás	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Le un discurso formal e interpreta o seu sentido global, de tal xeito que é capaz de resumilo coas súas propias palabras.	PE	75
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Redacta un discurso formal poñendo en práctica as técnicas explicadas na aula.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	É capaz de aplicar nas súas producións lingüísticas as normas gramaticais e textuais aplicadas na aula.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	É quen de ler textos literarios da tradición hispanoaricana e identifica os temas característicos e a súa intención literaria.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Identifica todas as clases de palabra, así como as principais estruturas sintácticas.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar as linguas oficiais de España e as variedades dialectais do español, con atención especial ao galego e ao castelán, a partir da explicación da súa orixe e do seu desenvolvemento histórico e sociolingüístico, contrastando aspectos lingüísticos e discursivos das distintas linguas, así como trazos dos dialectos do español, diferenciándoos dos trazos sociolectais e de rexistro en manifestacións orais, escritas e multimodais.	Recoñece os trazos lingüísticos da literatura hispanoamericana e respecta e valora esa diversidade cultural.		
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Fai unha escoita activa de textos orais, en concreto de discursos públicos, e identifica a intención do emisor e as estratexias de comunicación.	TI	25
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Valora diferentes discursos e é capaz de argumentar sobre o que ten maior eficacia comunicativa.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Comparación de trazos das principais variedades dialectais do castelán, con especial atención á do propio territorio. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.   - Identificación dos recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo. - Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese. - Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.   - Elaboración de secuencias textuais, con especial atención ás argumentativas. - Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital. - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.   - Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións e no discurso relatado. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura.   - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora.

Contidos

- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Atendendo a los principios que inspiran la legislación vigente y los planteamientos pedagógicos de la Enseñanza Secundaria, la metodología utilizada será esencialmente activa para todos los bloques de contenido. Partimos, entonces, del aprendizaje significativo y funcional, basado en un aprendizaje por competencias, combinando siempre las distintas formas de construcción del conocimiento a partir de los recursos de que se disponga, sin olvidar la presencia activa del alumnado y su trabajo participativo en el proceso, tanto de forma individual como en grupo. Así, el alumnado deberá revisar y reelaborar los conocimientos previos con la ayuda del profesorado, incrementándolos por medio de la asociación entre aquellos y los nuevos. A la vez relacionará estos conceptos nuevos con experiencia personal y los contrastará con los de sus compañeros/as, por lo que resulta fundamental el trabajo en equipo, pero también la autonomía personal en la que ha de ir creciendo puesto que nos encontramos ya a las puertas de la etapa de Bachillerato.

Los principios básicos de nuestra metodología serán los siguientes:

1. Integrar de manera adecuada el tratamiento teórico y conceptual. Asimismo, es esencial que la actividad de clase se oriente de manera que se pueda motivar la reflexión del alumno sobre el uso propio y los usos ajenos de la lengua, como instrumento necesario para conseguir una mejora efectiva en sus capacidades de comprensión y expresión.
2. El mecanismo metodológico fundamental será el trabajo con textos muy diversos (periodísticos, literarios, expositivos, de opinión, electrónicos, etc.) para su lectura comprensiva, observación y anotación, análisis y comentario. En relación con este aspecto, se trabajará la lectura tanto en el aula como en casa. Será recomendada una lectura literaria por trimestre, pero se plantearán también obras alternativas con el fin de despertar interés por la actividad lectora a través de publicaciones que se acerquen a los gustos de alumnado. La literatura en 4.º de ESO tiene un papel muy importante, ya que nos acerca a la literatura contemporánea. Por eso es de vital importancia la lectura de textos literarios de diferentes géneros para lograr su disfrute y, al mismo tiempo, proceder a su análisis.
3. Será labor prioritaria del profesorado ayudar al alumnado a inducir y sistematizar de manera adecuada los contenidos programados. Asimismo, se procurará consolidar los conocimientos y capacidades adquiridas mediante actividades y prácticas específicas.
4. Se combinará convenientemente, según los contenidos de que se trate, el trabajo individual con las actividades de carácter colectivo o de grupo.
6. Se estudiará en cada caso concreto la posibilidad de trasladar fuera del aula alguna o algunas de las actividades programadas. En este sentido, la biblioteca del centro o el aula de informática se convertirán en espacios en los que trabajar con nuevos recursos.
7. Se utilizarán esquemas y árboles conceptuales para asentar los contenidos fundamentales de cada tema. El uso de estas herramientas contribuirá asimismo a la competencia clave de “aprender a aprender”.
8. Integración del manejo de las TIC en la clase de lengua. Por eso, fomentaremos la realización de trabajos de investigación y aprovecharemos para trabajar la alfabetización informacional. Asimismo, familiarizaremos al alumnado con otras herramientas digitales que pueden serle de gran ayuda como Xmind para la elaboración de mapas conceptuales, Canva para la creación de infografías o pósters o EDAS para maquetar sus análisis sintácticos.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro de texto da editorial Sansy, Proyecto Ítaca para 4.º ESO.
Blog da materia: www.mxfernandez.wordpress.com
Aula virtual do centro.
Apuntes e exercicios complementarios para reforzo ou ampliación.
Relatos breves, antoloxías poéticas e pezas de teatro breve para a súa lectura na aula.

El libro de texto de la editorial Sansy, Proyecto Ítaca de 4.º ESO constituirá una guía tanto para la profesora como para el alumnado. No obstante, jamás será un fin en sí mismo, sino que también serán capitales los ejercicios planteados por la profesora y los textos que esta traiga al aula con actividades. Consideramos que es importante que el alumnado se introduzca en una dinámica en la que el libro de texto no es un límite, sino solo un punto de partida que nos ayudará a organizarnos en el vasto temario.

Será fundamental el blog de la asignatura (www.mxfernandez.wordpress.com), en donde colgaremos todo el material utilizado en el aula, así como material de refuerzo y de ampliación (vídeos educativos, esquemas, apuntes...).

También será crucial el aula virtual del centro. En este caso, el alumnado escogió el blog como plataforma para gestionar materiales, y el aula virtual como nuestra plataforma de comunicación, para consultar dudas.

Otros materiales y recursos:

- Libro digital de la editorial Sansy..
- Webs y blogs como el de la profesora Carmen Andreu Gisbert del IES Miguel Catalán de Zaragoza, la página web de la RAE, bibliotecas virtuales en las que acceder a multitud d textos o periódicos en su edición digital.
- Relatos breves, antologías de poesía y breves obras de teatro para su lectura en el aula.
- Material diseñado por la profesora adaptado a las características del alumnado.
- Plataformas y herramientas digitales: Canva, Genially, Xmind, EDAS. Aparte del blog de la asignatura y del aula virtual que ya hemos mencionado con anterioridad.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A pesar de que el alumnado que llega a 4.º curso ya ha contado con un seguimiento por parte del Departamento, es fundamental realizar una evaluación inicial para detectar las principales carencias y poder así iniciar el proceso de enseñanza-aprendizaje de una manera más segura y eficaz.

La prueba de evaluación inicial consistirá de:

- Un texto sobre el que se realizarán preguntas de comprensión (comprensión lectora).
- Un bloque de gramática y ortografía para comprobar el grado de adquisición de contenidos básicos del curso anterior (clases de palabra, acentuación y puntuación de un texto, análisis sintáctico de la oración simple).
- Expresión escrita (redacción de un texto con una temática guiada).

La evaluación inicial se corregirá en el aula y de ella la profesora obtendrá información relevante sobre cada alumno/a. Asimismo, se mantendrá una reunión con la orientadora del Centro, así como con la docente encargada de este grupo el curso pasado, para obtener datos sobre alumnos o alumnas, especialmente de aquellos que presenten dificultades llamativas.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	6	7	12	10	10	10	20	25	100
Proba escrita	75	60	75	75	70	65	65	75	70
Táboa de indicadores	25	40	25	25	30	35	35	25	30

Criterios de cualificación:

En relación al procedimiento de evaluación, la meta principal es conseguir que poco a poco y con seguridad se vayan mejorando y afianzando conocimientos, por eso haremos siempre una evaluación progresiva y continua. Esto significa que serán varios los instrumentos de evaluación, que constantemente la profesora observará el progreso del alumnado y lo valorará y que, además, desarrollaremos determinados contenidos que estarán siempre presentes en la evaluación porque constituyen piezas clave en la consecución de la competencia lingüística.

En relación a los instrumentos de evaluación, emplearemos los siguientes:

- Pruebas escritas (al menos dos por trimestre, cuyo valor dependerá de la carga de materia que evalúen).
- Trabajos y pequeñas investigaciones que se presentarán o bien de forma oral o bien escrita, individuales o grupales y que se evaluarán mediante rúbricas.
- Seguimiento de la participación y del trabajo diario en el aula que se consignará en el cuaderno de la profesora. Será frecuente que la profesora pregunte al comienzo de la clase sobre contenidos que se han explicado previamente para comprobar el grado de seguimiento y de interés.
- Tareas realizadas en casa que serán controladas con frecuencia y cuyo seguimiento realizará la profesora en su cuaderno de aula.
- La actividad mostrada en clase y en casa se consignará en positivos y en negativos en el cuaderno de aula. Cada positivo sumará 0,2 puntos y cada negativo restará 0,2 dentro del bloque que supone el 20% de la calificación.

Los criterios de calificación serán los siguientes:

INSTRUMENTOS DE EVALUACIÓN. PESO DENTRO DEL TRIMESTRE

Pruebas escritas

70% (cada prueba tendrá una ponderación específica en función del peso de la materia evaluada, por ejemplo 40% la primera prueba escrita y 60% la segunda).

Lectura

10% (se realizará una lectura trimestral que será evaluada bien mediante una prueba escrita, un trabajo creativo, bien mediante una exposición oral).

Trabajo en clase y en casa

20% (se incluye en este apartado la valoración de pequeños trabajos de investigación individuales o en grupo o de expresión creativa, exposiciones orales, responsabilidad con las tareas, etc.).

Los porcentajes de la tabla anterior pueden variar ligeramente en función de las características del grupo-clase o bien debido al plan de trabajo. Si fuese así, se informará al alumnado y se justificará ante el Departamento.

- La calificación de cada evaluación parcial se redondeará al siguiente número entero a partir de 0,75.
- Cuando una prueba escrita esté formada por un bloque de gramática-comunicación y por un bloque de literatura, se establecerá una nota mínima para cada una de las partes con el fin de evitar el abandono de aquella dedicada a contenidos literarios. Esta información se consignará al inicio del examen.
- Tanto en las pruebas como en los trabajos escritos se penalizarán los errores de ortografía y de puntuación como sigue: cada dos tildes/fallos de puntuación -0,1, cada falta grave -0,1 hasta un máximo de dos puntos.
- Si un alumno/a no puede acudir a un examen por causa de fuerza mayor, deberá justificar su ausencia lo antes posible. Lo más conveniente es que ya ese mismo día la familia se ponga en contacto con el centro, sin menoscabo de que a posteriori sí justifique la falta. Queda a criterio del profesor/a responsable de la asignatura si le repite el examen o bien convoca al alumno a la recuperación trimestral.
- Asimismo, si se descubre a un alumno/a copiando, inmediatamente, se le retirará el examen y se le realizará

una prueba equivalente cuando la profesora lo considere oportuno.

NOTA FINAL ORDINARIA

La nota final de la convocatoria ordinaria constituye la media ponderada de las tres evaluaciones. Se hallará la media siempre y cuando se hayan aprobado todos los trimestres o bien se hayan superado dos y el suspenso lo sea con nota de 4.

Cada evaluación, en función del “peso” de los contenidos explicados y adquiridos, que aumentan en complejidad, tendrá una ponderación diferente, que será la siguiente:

PRIMERA EVALUACIÓN: 25%

SEGUNDA EVALUACIÓN: 30%

TERCERA EVALUACIÓN: 45%

· Estos porcentajes están abiertos a posibles modificaciones por parte de la profesora pues puede considerarlo oportuno una vez sopesados los contenidos impartidos cada trimestre y viendo la evolución del grupo/clase. Ahora bien, siempre deberá informar de ello al alumnado y debatirlo con el Departamento.

· Para hallar la media ponderada se tendrá en cuenta la media exacta de cada evaluación, con sus cifras decimales (siempre que no se halla redondeado al alza, en cuyo caso se mantendrá la nota más beneficiosa para el alumno/a).

· En la nota final ordinaria se redondeará al alza a partir del 0,5 (esto es, un 4,5 será un 5 y un 4,25 será un 4).

Criterios de recuperación:

En cuanto a las medidas de recuperación debemos diferenciar entre la manera en que se recuperarán los contenidos de gramática y comunicación, por una parte, y los de literatura, por otra.

- El alumnado que, habiendo suspendido el primer trimestre, aprueba la segunda evaluación, recuperará automáticamente los contenidos de gramática/comunicación. Pero, en el caso de que haya suspendido el bloque de literatura del primer trimestre, tendrá que realizar una prueba escrita que abarcará solamente la parte de literatura. Una vez recuperada se hallará la nota media de nuevo teniendo en cuenta los porcentajes 70% + 20% + 10% que hemos explicado en los criterios de calificación.

- El alumnado que suspenda el segundo trimestre tendrá la oportunidad de realizar una recuperación a la vuelta de vacaciones de Semana Santa. La recuperación se ceñirá a las pruebas escritas suspensas y tras el proceso de recuperación se hallará de nuevo la media teniendo en cuenta los porcentajes 70% + 20% + 10%. La recuperación del segundo trimestre implica también la recuperación del primer trimestre, en el caso de que este esté suspenso.

- El alumnado que, habiendo suspendido el segundo trimestre, aprueba la tercera evaluación, recuperará automáticamente los contenidos de gramática y comunicación de las evaluaciones anteriores. Pero, en el caso de que haya suspendido el bloque de literatura de los trimestres 1.º y 2.º, tendrá que realizar una prueba escrita que abarcará solamente los bloques de contenido literario no superados.

- El alumnado que suspenda el tercer trimestre o el segundo y el tercero tendrá la oportunidad de recuperar los contenidos de gramática y comunicación en un examen que tendrá carácter global. Asimismo, deberá recuperar las partes de literatura suspensas, si es el caso.

- Tras cada uno de los procesos de recuperación volverá a calcularse la nota media. La nota de estas recuperaciones sustituirá a las notas de controles correspondientes de cada evaluación (70%) y se realizará la media como se ha explicado previamente.

- Si se considera oportuno, el alumno/a suspenso/a tendrá la oportunidad de realizar de nuevo trabajos suspensos o no entregados en su momento cuando no alcance el aprobado mediante las pruebas de recuperación.

6. Medidas de atención á diversidade

La atención a la diversidad debe constituir un pilar esencial del aula. Teniendo en cuenta que el alumnado de 4.º curso de ESO ya no cuenta con la oportunidad de acudir al aula de apoyo para trabajar en pequeño grupo con profesorado especialista en pedagogía terapéutica, salvo en el caso de alumnado con ACI, será labor de la profesora supervisar el proceso de enseñanza-aprendizaje de cada alumno/a, detectando las carencias y solventándolas. Para ello:

- Se realizará una evaluación inicial con el fin de detectar posibles déficit en los contenidos básicos de la asignatura.

- Se acudirá al Departamento de Orientación para pedir asesoramiento y para llevar a cabo las medias oportunas. La coordinación con este departamento debe ser constante tanto para conocer el punto desde el que partimos, como para trazar itinerarios en el caso de alumnado que precise una atención especial.

- Se mantendrá un contacto constante con el tutor/a y con la familia.

- Se diseñarán situaciones de enseñanza-aprendizaje en las que tengan cabida diferentes ritmos en la adquisición de conceptos.
- Se potenciará la autonomía, así como el trabajo en grupo (tomando siempre medidas de seguridad) para buscar la colaboración entre el alumnado.
- Se entregará material de refuerzo o de ampliación a quien lo necesite y la profesora se encargará de supervisar y corregirlo. Para ello se utilizará el blog de la asignatura www.mxfernandez.wordpress.com.
- Se utilizarán materiales curriculares diversos, adecuándolos a las características del alumnado y se insistirá en la dimensión práctica de la asignatura con el fin de despertar el interés hacia ella.
- Se programarán actividades motivadoras, diseñadas desde un enfoque competencial, que respondan a los intereses del alumnado y a la conexión con su entorno social y cultural.
- En caso de que sea necesario y siempre en coordinación con el Equipo de Orientación, se llevarán a cabo adaptaciones curriculares significativas o no significativas. La coordinación con el profesor de AL y de PT serán constantes, sobre todo para supervisar el progreso de la alumnado con ACI.
- Los cuarenta minutos del recreo del lunes la profesora estará a disposición del alumnado con necesidades para solventar dudas, para repetir explicaciones o para explicar las correcciones que se hayan hechos a los ejercicios de refuerzo.
- Aparte de la medida anterior, el aula virtual del centro será nuestra plataforma de comunicación en la que el alumnado, de manera privada o pública, según lo desee, puede también formular dudas o pedir explicaciones extras siempre que lo necesite.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Educación para a convivencia	X		X				X	
ET.2 - Educación para a paz						X	X	
ET.3 - Educación para o consumo					X			
ET.4 - Educación para a igualdade entre sexos				X				
ET.5 - Educación ambiental		X		X				
ET.6 - Educación multicultural	X							X
ET.7 - Igualdade de oportunidades e prevención de todo tipo de violencia						X	X	
ET.8 - - Creatividade, autonomía, traballo en equipo, sentido crítico						X		X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
CLUB DE LECTURA	Co alumnado interesado na lectura organizaremos un club de lectura no que fomentaremos a aproximación á literatura. Nel aprenderemos a dialogar sobre as lecturas que facemos, poñendo en valor a súa forma, pero, sobre todo, o seu contido. Intentaremos sempre que sexan lecturas das que obter unha lección e que, pouco a pouco, nos fagan ir medrando como lectores. Organizamos esta actividade en colaboración coa biblioteca escolar. Este curso 23-24 o club de lectura de 4.º ESO e de 1.º BACH farase en colaboración co CIS Aixiña. Será polo tanto un club diverso e inclusivo.	X	X	X
SAÍDAS Ó TEATRO	Estaremos atentas á programación do Teatro Principal de Ourense para ver algunha obra de teatro que poida ser do noso interese.		X	X
VISITAS DE ESCRITORES/AS	Negociaremos coas editoriais para lograr que acuda ó noso centro algún escritor/a das obras que se recomentan como lectura.		X	X
TERTULIAS LITERARIAS DO CONCELLO DE OURENSE	Participaremos nas tertulias literarias que organiza o Concello de Ourense en colaboración con outros centros de ensino da cidade e da provincia.		X	

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
A programación axústase ao establecido pola lei e é o suficientemente dúctil para adaptarse aos diferentes grupos.
Establece contidos mínimos para a avaliación do alumnado e fai depender deses contidos a organización dos instrumentos de avaliación.
Os instrumentos de avaliación, así coma os criterios de avaliación e cualificación son axeitados, coherentes e variados, e buscan unha avaliación continua na que a aprendizaxe significativa sexa a chave de traballo.
Proporciona medios de recuperación e refuerzo ao alumnado con dificultades.
Metodoloxía empregada
A programación integra diferentes recursos didácticos e propón estratexias variadas, fomenta o traballo autónomo e tamén a colaboración en equipo.
Permite o tratamento integrado de temas transversais.
A programación didáctica fomenta a lectura e integra na súa dinámica outros espazos do centro como a biblioteca ou a aula de informática.

Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Establece relacións entre os contidos, ofrecendo unha visión orgánica do feito lingüístico.
Foméntase o aproveitamento dos recursos que ofrece a biblioteca, así coma os medios técnicos que hai dentro e fóra da aula.
A aula organízase de xeito versátil e fanse cambios na posición do alumnado para obter unha maior rendibilidade.
Medidas de atención á diversidade
Presta atención á diversidade, tanto a alumnado con dificultades, como ao alumnado de excelencia académica.
Fomenta a colaboración co Departamento de Orientación para organizar a atención á diversidade e para axudar en todo o posible ao alumnado que a necesita.
Clima de traballo na aula
A programación fomenta o traballo en equipo, o diálogo e a resolución pacífica de conflitos.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
A programación abre a porta á colaboración con proxectos doutros departamentos, especialmente coa biblioteca escolar..
A programación establece a importancia de manter comunicación coas familias, co alumnado e co resto de equipo docente, empregando medios como Abalar ou a Aula virtual.
Outros
Presenta suficiente flexibilidade e permite facer modificacións e rectificacións para a resolución de situacións excepcionais..

Descrición:

É fundamental avaliar a programación didáctica para descubrir os seus puntos fortes e as súas debilidades. Con seguridade, haberá aspectos que será necesario modificar para adaptarse ás características do grupo. Pero, sobre todo é moi importante poñer o foco nas medidas de atención á diversidade, na metodoloxía empregada e no sistema de avaliación que ha de ser o máis xusto posible.

Coa fin de realizar un seguimento da temporalización dos contidos, así como a aplicación dos distintos criterios de avaliación, cualificación ou metodolóxicos, a programación estará sometida á supervisión continuada dos membros do Departamento, quen, desde as reunións periódicas quincenais, avaliarán os problemas de adaptación e desenvolvemento dos diferentes aspectos que compoñen esta programación e achegarán solucións aos mesmos.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Nas reunións quincenais o departamento realizará un seguimento detallado de como se vai desenvolvendo a programación didáctica en cada un dos niveis. No caso de que se fagan cambios, estes quedarán recollidos en acta e serán comentados ao alumnado, e, de ser necesario, tamén ás familias.

Na memoria final de Departamento recollerase unha avaliación xeral da programación e destacarase os puntos fortes da mesma, así como as súas debilidades. Nesta memoria final faranse tamén as propostas de mellora. En relación a este aspecto, podemos sinalar o seguinte.

Despois da avaliación inicial e despois de cada trimestre, as profesoras do departamento reuniranse para revisar os resultados e adoptar as medidas oportunas. Por exemplo:

- Diseñar exercicios de reforzo dos puntos débiles detectados.
- Coordinación con outros departamentos para levar a cabo medidas de complementación: por exemplo, co Departamento de Lingua galega e Literatura, de tal modo que sigamos unha liña común na explicación da gramática e non solapemos o temario de literatura (especialmente na época medieval). Trátase en definitiva de poñer en práctica un tratamento integrado de linguas.

- Posto que unha das grandes flaquezas do noso alumnado é a ortografía, reforzarase coa realización de

exercicios interactivos e incluso con obradoiros de ortografía.

- En liña co anterior, botaremos mans dos recursos TIC.

- Propñeremos lecturas adaptadas ao nivel do alumnado e traballarase moito coa lectura en voz alta na clase para mellorar a comprensión lectora, a expresión oral e a análise textual e literaria.

- Correxiranse sempre as probas escritas na aula, de tal forma que o alumnado se fixe nos erros e non soamente na nota.

- A coordinación co Departamento de Orientación será clave para establecer pautas de acción co alumnado que presente dificultades para conseguir que supere os mínimos da materia.

9. Outros apartados